

2008 YILI EGE BÖLGESİ'NİN 100 BÜYÜK FİRMASI

Bölgemiz sanayisinin nasıl bir yıl geçirdiği ve geçmiş yıllara göre performansını ortaya koyan çalışmamız, 27 yıldan bu yana sürdürülmektedir.

17 MİLYON TL BARAJINI AŞAN FİRMALAR

Rakamların geçen seneye ait olduğunu ve YTL bazında değerlendirildiğini, ancak 2009 itibarıyla TL'ye geçtiğimiz için de TL olarak ifade edeceğimi vurgulamak isterim.

2007 değerlendirmesinde 287 firmanın katıldığı anketin 17 milyon TL'lik barajını, 2008 yılında yaşadığımız kriz nedeniyle değiştirmedik.

Çalışma kapsamında anket gönderen firmalarımızın 296'sı bu barajın üzerinde üretimden satış rakamına sahiptir.

Bölgemizde toplam 8 ilden gelen 296 Bölge firmasının; 213'ü İzmir, 29'u Manisa, 21'i Denizli, 12'si Aydın, 8'i Uşak, 5'er tanesi Afyon ve Kütahya ile 3'ü Muğla'da faaliyet göstermektedir.

296 büyük firma, 2008 yılında toplamda yaklaşık 51 milyar TL üretimden satış rakamına sahiptir. Bu üretimden satış miktarının; %74'ü İzmir, %10'u Manisa ve %7'si Denizli firmaları tarafından gerçekleştirilmiştir.

100 BÜYÜK FİRMA

Ege Bölgesi'nin 100 Büyük Firması'nın 67 tanesi İzmir, 17 tanesi Manisa, 8'i Denizli, 3'ü Aydın, 3 tanesi Kütahya ve 2 tanesi Muğla firmasıdır.

2007 yılında 5 adet kamu firması 100 Büyük Firma listesinde bulunurken, bu sene 4 kamu firması ilk 100 listesine dahil olmuştur.

Üretimden satışlarına göre en büyük 100 firma arasında her zaman olduğu gibi 2007 yılında da birinci sırada ülkemizin en büyük sanayi kuruluşu olan TÜPRAŞ yer almıştır. HABAŞ 2007 sıralamasında Petkim'in yerini alarak, 3. sıraya yerleşirken, 2008 yılında da VESTEL'in yerini alarak 2. sıraya yerleşmiştir. VESTEL ELEKTRONİK bu yıl listemizde 2. sıradan 3. sıraya gerilemiştir. PETKİM yine 4. sırada yer almış, PHILSA 5.'liğini korumuştur. Burada dikkat çeken nokta HABAŞ'ın yükselen başarı grafiğidir. Firmalarımızı tebrik ediyoruz.

Ege Bölgesi'nin 100 Büyük Firması yoğun olarak metal ana sektöründe (19 firma), gıda sektöründe (15 firma), taşıt sektöründe (9 firma) ve toprak sektöründe (8) yer almaktadır. Bu sektörleri 8 firma ile kimya ve 7 firma ile elektrik-teçhizat sektörleri izlemektedir.

Üretimden satış rakamı en yüksek olan sektörler ise sırasıyla; petrol ürünleri, metal ana, kimya ve elektrik-teçhizat sektörleridir.

100 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun toplam cirosu 48,4 milyar TL, üretimden satışları ise 44 milyar TL'dir. 100 Büyük Firmamız toplam cirolarının %91'ini üretimden satışlarından, %9'unu ise diğer satışlarından elde etmiştir. 2007 yılında ise 100 Büyük Sanayi Kuruluşu toplam cirosunun %87'sini ürettiği malların satışından kazanmaktaydı. Son çeyrekte yaşanan kriz ortamına rağmen, bu oranın artmış olması özel sektörümüzün başarısıdır.

100 Büyük Firma'nın toplam cirosu geçen yıla göre bir önceki yıl olduğu gibi %16 artarken, üretimden satışları %22 artmıştır.

Geçen seneki durumdan farklı olarak firmalarımız, cirolarını ticaret yaparak değil bu koşullarda üreterek artırmışlardır.

Kamu firmalarının üretimden satışları geçen seneye göre %40 azalmıştır.

KARLILIK

Firmaların karlılıkları açısından oldukça olumlu geçen 2007'nin ardından, 2008 yılı özel sektör için karlılığın düşük kaldığı bir yıl olmuştur.

2008 yılında 100 Büyük Firma içerisinde toplam 67 firma, 2,9 milyar TL kar bildirmiştir. Geçen seneye göre toplam kar, cari olarak %7 azalırken, reel olarak %11,6 azalmış, zarar geçen seneye göre cari olarak %278 artmıştır. Bilançolarında zarar bildiren 33 firmanın 1'i kamu, 32 tanesi özel sektör firmaları olup, toplam dönem zararları 766 milyon TL olarak gerçekleştirmiştir.

Yani her 3 büyük firmamızdan biri zarar bildirmiştir. Krizin yansımaları burada çok net gözlemlenebilir.

Özel sektör; özsermayesinin %13,7'si, aktiflerinin %6'8'i, toplam satışlarının ise %4,3'ü kadar kar elde etmiştir. Kamuda ise özsermaye karlılığı %11,2, aktif karlılığı %9,1, toplam satış karlılığı ise %8,6 oranındadır. Kamu, özel sektörden geçen senenin aksine daha yüksek bir seviyede karlılık gerçekleştirmiştir.

DİĞER GELİRLER

Firmaların esas faaliyetleri dışında elde ettikleri gelir olan diğer gelirler, 2007 yılında %40 artarken, 2008 yılında 2007 yılına göre cari olarak sadece %3 artarak 1,63 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Reel olarak %2 azalmıştır.

NET KATMA DEĞER

100 Büyük Firma'nın Milli Gelir'e katkılarının ifadesi olan net katma değer; ücret, faiz, kira ve net kar toplamından oluşmaktadır.

Geçen yıl 5,9 milyar TL katma değer üreten 100 Büyük Firma, bu yıl %6 azalarak 5,5 milyar TL'lik bir katma değer yaratmıştır. Geçen sene artış oranı %35 idi. Bu sonuç çok önemlidir.

Ülkedeki mal ve hizmetlerin katma değer toplamı olan milli gelirin 2008 yılı rakamlarına döndüğümüzde, 1,1 oranında büyüyen bir Türkiye ve sadece 0,8 oranında büyüyen bir imalat sanayi karşımıza çıkmaktadır. Ülke genelinde bu yavaşlamanın firmalarımıza yansımaları mümkün olamazdı.

Yaratılan katma değer %43'ü ödenen ücretlerden, %39'u net kardan, %17'si ödenen faizlerden ve %1'inin ödenen kiralardan sağlandığını görmekteyiz.

Özel sektörde yaratılan katma değer %41'i net kar ve ödenen maaşlardan, %17'si ödenen faizlerden sağlanırken, kamu sektöründe bu dağılım, ödenen maaş ve ücretler lehine değişmektedir. Kamu sektöründe katma değer %54'ü maaşlardan, %30'u ise net kardan sağlanmaktadır.

2008 yılında toplam yaratılan katma değer %25'i metal ana, %19'u tütün ve %15'i kimya sektörü tarafından yaratılmıştır.

ÖZSERMAYE-NET AKTİF

100 Büyük firmanın özsermaye toplamı 2007 yılına göre cari olarak %11,6 artarken, reel olarak %3,6 azalmıştır. Toplam aktif büyüklükleri cari olarak %2,6 artarken, reel olarak %2,7 azalmıştır. Özel sektörün net aktifleri ve özsermayesi reel olarak %2 yükselmiştir.

BORÇLAR

100 Büyük Firma'nın 2008 yılı borç toplamı geçen yıla göre cari olarak %3,1 artarak 15 milyar TL'ye yükselmiştir. 100 Büyük Firmanın borcu reel olarak %1,7 azalmıştır. Özel sektörün toplam borcu reel olarak %2 artarken, kamu kesiminin borcu %59 azalmıştır.

FAİZLER

100 Büyük firma tarafından ödenen toplam faizler, geçen seneye göre cari fiyatlarla %53, reel olarak da %46 oranında artmıştır. 2008 yılında toplam olarak 918 milyon TL faiz ödeyen firmalarımız, bu faizlerin %86'sını üretimde, %14'ünü ise yatırım faaliyetlerinde kullanmak üzere aldıkları krediler için ödemişlerdir.

İSTİHDAM-ÜCRETLER

2008 yılında 100 Büyük Firma'nın istihdamı %11,7 azalarak 72.573 kişiye ulaşmıştır. İstihdam özel sektörde %10 azalırken, kamu kesiminde %21,4 azalmıştır. 82.197 kişilik toplam istihdamın %90'ı özel sektörde (65.606), %10'u kamu sektöründe (7.316) istihdam edilmektedir.

100 Büyük Firma'da en fazla istihdam barındıran sektörler; metal ana (%18), elektrik-teçhizatı (%13), giyim (%12) ve taşıt (%11)'dir.

Gıda sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı geçen seneye göre 1 tane artmasına rağmen, istihdam geçen seneye göre %56 azalması da dikkat çekicidir.

2008 yılında 100 büyük firmanın ödediği maaş ve ücretler geçen yıla göre cari fiyatlarla %3,2 artarak, 2 milyar 348 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca kişi başına düşen ortalama maaş ve ücret ise geçen seneye göre %16,5 artarak 32.277 TL olmuştur.

İTHALAT-İHRACAT

2008 yılında 100 Büyük Firma'nın ihracatı %21,4 artarak 13,6 milyar dolar, ithalatı ise %38,3 artarak 20,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Yani Ege'nin 100 büyük firması Türkiye'nin ihracatı ve ithalatının %10'unu gerçekleştirmektedir.

İthalatın artış hızı geçen sene olduğu gibi bu yıl da ihracatın artış hızını geçmiştir. Yani 100 büyük firma bu sene de dış ticaret açığına katkıda bulunmuştur. Bu artışta emtia fiyatlarının çok fazla artması ve dışa bağımlı yapımız önemli etkindir.

100 büyük firmanın toplam ihracatının %21'ini petrol ve metal ana sektörleri oluştururken, %19'unu elektrik-teçhizat sektörü, %17'sini kimya sektörü gerçekleştirmiştir.

En çok ithalatı gerçekleştiren sektörlerin başında petrol ürünleri gelmektedir. Petrol ürünleri sektörü tek başına toplam ithalatın %58'ini gerçekleştirmekte ve 7,6 milyar dolar dış ticaret açığı vermektedir. Net ithalatçılarda petrolden sonra sırayı kimya, kağıt, gıda ve elektrik-teçhizatı sektörleri almaktadır.

AR-GE GİDERLERİ

100 Büyük Firma'nın 2008 yılındaki toplam araştırma geliştirme giderleri 150,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam Ar-Ge giderlerinin toplam ciroya oranı, geçen sene olduğu gibi binde 3 seviyesindedir. Oysaki her geçen yıl bu oranın yükselmesi gerekmektedir. Rekabet gücümüzü arttırmanın yolu, Ar-Ge'den geçmektedir. Firmalarımız bu alana yönelmek zorundadır.

100 firmadan sadece 47'si 2008 yılında Ar-Ge gideri bildirmiştir. Ar-Ge faaliyetinde bulunmuş 47 firmanın 16'sı yabancı sermayeli firmadır. Ar-Ge gideri en fazla olan sektörlerin başında taşıt sektörü gelmektedir ve taşıtı elektrik teçhizat sektörü izlemektedir. Taşıt araçlarında Ar-Ge harcamalarının toplam cirosuna olan %3'lük oranı gelişmiş ülkeler seviyesinde olup, diğer sektörlerimizin de en yakın zamanda bu orana ulaşmalarını ümit ediyorum.

YABANCI SERMAYE

100 Büyük Firmanın 28 tanesi yabancı sermayelidir. 28 firmanın 5 tanesi küçük ortak, 23'ü ise kontrol edici ortak (%50 ve üzeri hisse) pozisyonundadırlar.

Yabancı sermayenin en yoğun olarak bulunduğu sektörler tütün, taşıt ve gıda sektörleridir. 100 Büyük Firma içinde yer alan 5 tütün sektörü firmasının 4 tanesi yabancı sermayelidir. Elektrik, kimya ve toprak sektörleri yabancı firmaların sayısının, 100 büyük listesine giren yerli firmaların sayılarına oranlarının yüksek olduğu sektörlerdir.

En fazla sayıda firmada ve sektörde yatırımı bulunan ülke Hollanda'dır. Hollanda; tütün, kağıt, elektrik-teçhizat, kimya, toprak ve giyim sektörlerinde 7 firmada hisse sahibidir. Hollanda'yı, 3'er firmayla İtalya ve İsviçre izlemektedir.